Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 15. Wilnia, Subota 18 Lutaha 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMĄDZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 6 hadz. wieč.

„Biel. KRYNICA" kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda — 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej pałoscy

Ad wydawiectwa

Adusiul dachodziać da nas wiestki i skarhi, što niasumlennyja paštary na prawincyjanalnych poštach nie daručajuć padpiščykam „Biełaruskaj Krynicy". Choćuć takim čynam našy worahi, kab biełaruskaje sialanstwa nie dawiedałasia praŭdy, asabliwa ciapier na čas wybaraŭ. Braty! Kožny padpiščyk pawinien dapilnawać, kab nie prapaŭ ani adzin numar jahonaj hazety i damahacca pierahladu na pošcie karty prenumeraty. Kožny paštar, jaki robić nadužyćci, pawinien być pakarany, a dziela hetaha — treba pisać na winawatych skarhi ŭ Wilenskuju Dyrekcyju Poštaŭ i Telehrafaŭ praz našu Redakcyju.

„Biełaruskaja aŭčynka" padaražeła.

Zahawaryli da nas Palaki sałodka dy jašče ŭ našaj mowie!

Heta praŭda stałasia siańnia ŭžo tak wačawidnaj, što ŭsiakaje pajaśnieńnie zdajecca być nawat niepatrebnym. I tolki toj nadzwyčajny stan duchowaha razdražnieńnia, jaki ŭ źwiazku z wybarami pieražywaje siańnia kožny Biełarus ci to na baćkaŭščynie, ci zdalok ad jaje, prymušaje da jašniejšaje čym kali-niebudź i wyraźniejšaje sprawazdačy z usiaho taho, što ŭwakruh nas dzieicca.

Nasampierš, skul taja „apieka i pabłažliwaść" dla našaha Narodu, sypanyja celymi pryharščami roznymi płačanymi ahitatarami — zahonščykami, źjawiŭšymisia raptam „na žyr" u našyja cichija i ŭ inšyja časy zabytyja wioski? Čaho hetyja „dabradziei" tut choćuć i što *ich siudy wiadzie?* Adkaz prosty: usio inšaje, tolki *nia interas i dabro našaha Narodu*. Dokaz: chto, kolki i ŭ čym bačyŭ pracu hetych jahomaściaŭ dla našaha Narodu pierad tym? Nichto-ž ich nie pabača i pasła. Jak tolki minie wybarnaja sutałaka, budzie cicha ad hetych dabradziejaŭ až... da čarodnych wybaraŭ.

Ci-ž nia tak było dahetul? Kolki ich rasprahaŭšychsia kaliści pierad wybarami „za praŭdu, ziamlu i wolu" pakazałasia miž nami ad taho času, jak dastaŭšysia hałasami hetaha-ž našaha Narodu u parlamenckija pałaty stalisia niedastupnymi panami? A kali katory sprytniejšy mi-ž Narodu i pakazaŭsia, to-ž jak roznymi i ŭzajemna supiarečnymi byli jahonyja dokazy miž saboj, a jašče bolš u paraŭnańni z abiacankami sypanymi, jak i ciapier, biaz miery, u časy pieradwybarnyja, dy tym, što takija apiakuny sapraŭdy ŭ Sojmie prawodzili! Bo i jak-ža! Narodu abiacali „sprawiadliwaść" a ŭ Sojmie zakrywali i baranili ŭsich, niesprawiadliwaść nad našym Narodam prawodziačych. Abiacali parcelacyju panskich dwaroŭ, a ŭ Sojmie baranili niatykalnaść abšarnickaha ziemlaŭłaśnictwa. Abiacali našamu sielaninu ziamlu a dali... čužackich asadnikaŭ — kalanistych, staŭšychsia siańnia sapraŭdnaj pjaŭkaj na žywym ciele našaha Narodu.

Tak siabie wiali ŭ Sojmie ŭsie pasły Palaki.

Hetkaj dwuličnaści samanaprašywajučychssia „apiakunoŭ" jašče nie kaniec. A na pieraličeńnie ŭsiaho nie chapiła-b i wałowaj skury. Tamu adziny tolki jašče prykład z tysiačy padobnych. Kamu z ćwiaroza dumajučych nia kidajecca ŭ woču taja roźnica, z jakoj padchodziać da našaha Narodu ŭsie prybłudy: 1) ŭ časy narmalnyja i 2) ŭ časy pradwybarnyja. Woś-ža ŭ zwyčajnyja časy možna čuć ad hetych panoŭ adnu tolki piesńiu: što kraj naš, byccam, biedny, nikomu i ničoha nia warty, dy nie patrebny, što ludzi našy na pałowu dzikary, žywuć jak žywioła i h. p. niabylicy. Ale woś prychodziać wybary i... „ŭsio čornaje stajecca raptam biełym:" i kraj naš robicca pryhožy i bahaty i ludzi dobryja, dy razumnyja i ŭsio, što tolki chočycie. Ale ŭznoŭ z tym tolki warunkam, što ŭsie hetyja „dobryja i razumnyja" pojduć za ichniaj pradažnaj radaj i buduć nanowa hałasawać za tyja-ž čužyja nam śpiski.

Meta hetkaj dwuličnaści jasnaja: jaje možna paraŭnać z metaj kožnaha kupca, haniačaha tawar, pakul hety tawar nia kupić. Čym bolš hanić, tym bolš, dumaje, adabje ŭ ułaśnika wieru ŭ canu jahonaha tawaru, dy ym taniej pašla hety tawar kupić.

Hetkim darahim tawaram jošć siańnia hołas našaha Narodu, jaki nia śmieje ŭžo bolš być addanym na čužyja nam śpiski, dbajučyja ŭsiaho inšaha, tolki nie dabra taho Narodu, hołasam katoraha dabiwajucca sami da „załatoha karytca".

Siahońniašnija ahitatary taksama świedamy ŭžo taje praŭdy, što Narodu našaha na čužyja śpiski ŭžo aŭkać nia zdolejuć i tamu prydumali dla siabie roznyja imiony, kab imi zakryć praŭdziwaje swaju abličča. Usich hetak nafabrykawanych firmaŭ pieraličać tut nia budziem. Za patrebnaje tolki ŭważajem pieraścierahčy naša sialanstwa pierad usiakimi mnohamoŭnymi ludźmi nazywajučymi swaje partyi „radykalnymi", „narodnymi", „krajowymi". Usio heta „pierafarbawanyja lisicy" sumna wiadomych dahetul *patronaŭ* čužackaha nam asadnictwa. Usie jany siańnia prykidajucca Biełarusami nawat, bo wiedajuć urešcie, što biaz hetaha im užo i dychać tut nia dašć nichto. Heta *prykidywańnie* za Biełarusaŭ stałasia ciapier tak modnym, što kožny źjaŭlajučysia ŭ našu wiosku starajecca pieradusim uhawaryć, što i jon Biełarus, abo najmienš što jon „krajowiec". Usio heta razam uziataje pakazuje, što wandroŭnyja spekulanty ludzkim sumleńniem, a takimi płačanyja wybarnyja ahitatary źjaŭlajucca — majuć sapraŭdy dobry niuch. Čujuć wielmi dobra, dzie najbolšaja siła ŭ našaj staroncy skrywajecca i tudy starajucca prašliznucca *čboć u apošniju hadzinu*. Robiač tolki heta nia ščyra, zdradna. Za ichnymi słowami skrywajucca dumki i namiery warožyja. Tamu słuchać ichnych namowaŭ a tymbolš pawodle ich pastupać *ni ŭ jakim wypadku* nia možna.

Asnaŭnym prawiłam tut być musić daznanaja praŭda, što *poŭpraŭda jošć sto rażoŭ horšaja, čymsia cełaje łharstwa*. Heta prosta tamu, što ŭ łharstwie kožny zrazu rozbiarecca i chto tolki maje choć krychu sumleńnia, — ad widawočnaha łharstwa adwierniecca. Łharstwa-ž pamiašanaje z praŭdaj paznaje nia kožny i tamu tut achwiary bywajuć najčaściejšyja. Pierad hetkaj *miešaninaj* pieraścierahajemo naša sialanstwa i pryzywajem hałasawać za čystuju praŭdu, za jakuju stali ŭ boj ščyra biełaruskija arhanizacyi złučanyja ŭ Biełaruskim Abjadnanym Kamitecie Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ (majučy № 18.)

Pryzywajem da hetaha naša sialanstwa dziela taho, što Biełaruski Abjadnany Kamitet, jošć adzinaj siańnia ŭstanowaj majučaj u asnowie swaich imknieńniaŭ sapraŭdnaje dabro biełaruskaha Narodu i jak taki ŭ swaich śpiskach wystaŭlaje ludzej z samaj-ža tolki narodnaj hušcy wyšaŭšych i jej wiernymi astaŭšychsia.

Najlepšym dokazam prawidłowaści šlachu „Biel. Abjadnanaha Kamitetu" jošć tyja biaz liku paŭstaŭšyja falsyfikaty, jakija starajucca prynamsia zwonku pakazacca takimi-ž, jakim „Biełaruski Abjadnany Kamitet" jošć u sapraŭdnasci.

Toj boj, jaki ciapier wiadziecca za hałasy biełaruskaha sialanstwa, jošć najlepšym dokazam, jak niezraŭnana padaražeła „biełaruskaja aŭčynka", kupcoŭ na katoruju źjawiłasia ćma ćmuščaja. Biełaruski Narodzie! Nie pradawaj swajej najbolšaj majemaści čužackim prybłudam ni za najbolšyja hrošy i abiacanki. Hełas-ža swoj addaj pry wybarach tolki za śpisak Biełaruskaha Abjadnanaha Kamitetu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ № 18.

A. i Z. z pad Łyntup.

HRAMADZIANIE!
Hałasujcie za № 18

Z wydawieckaj niwy.

„Chryścijanskaja Dumka" — biełaruskaja katalickaja časopiś. Wychodzić raz na dwa tydni. Wilnia.

Pad hetakim nazowam wyjšła ŭžo try numary časopisi paświačonaj relihijnym sprawam Biełarusoŭ katalikoŭ.

Patreba hetkaj časopisi ŭžo daŭno wielmi adčuwałasia. Tamu ŭ relihijnych kruhoch biełaruskich wychad pieršaha ŭžo numaru byŭ sustrečany z wialikaj niedačakanaściu. Pieršamu numaru ŭ dwutydniowych interwałach śledawaŭ stała numar nowy, tak, što pa šaścioch tydniach majemo woś pierad saboj až try numary „Chr. Dumki".

„Biel. Krynica" była z pieršych biełaruskich časopisiaŭ, što wielmi ciopła sustreła wychad u świet samastojnaha orhanu chryścijanskaj dumki, ad pačatku zorka sačyła za raźwićciom hetaha orhanu i siahońnia, kali ŭ hałoŭnych užo prynamsia rysach, formy nowaje časopisi naznačylisia, chaj budzie možna skazać ab jej tut paru słoŭ.

Tolki z bolšaha.

A kab nia tracić darahoha času i miejsca panaprasnu, skažamo prosta, čaho na naš pahlad „Ch. Dumcy" nie chapaje.

Z zajaŭleńniem redakcyi ŭ pieršym užo numary možna było spadziawacca, što „Chr. D." budzie orhanam jak biełar. relihijnaj intelihiencyi, tak i narodnym. Ale hetaje abiacanki nažal redakcyja ŭ dalšym nie datrymała i hazeta naskroź maje wyhlad „narodnicki". A ŭ hetym pakul i biada. Bo ŭwieś sens u tym, kab padchapić i zamacawać usio, što da niebiaśpieki jošć najbliżej. Pry siahońniašnim stanie, što wioska naša siahońnia „panskimi", jak kaliści „francuskimi" zwyčajami wielmi zahrožana. Zahrožana hetym rabotnictwa ŭ miestach mieraj jašče bolšaj. Ale najbolš zahrožanaj jošć klasa našaj intelihiencyi. I nia daj Boža, kab hetyja budučyja pawadyry, siahońnia tolki „kandydaty ŭ intelihiencyju", stracili ŭžo puciawodnuju zorku relihii: u budučyni pojduć na biezdarožža sami i tudy-ž pawiaduć narodnyja masy.

Hetak ważnym jošć zachawać ad sapsućcia klasu intelihiencyi. A dziela hetaha treba jej achwiarawać bolš uwahi. Što-ž samoj relihii tyčacca, dyk treba jaje wykładać intelihiencyi *mowaj sučasnaści*. Intelihiencyju treba zmusić *dumać*, bo ŭsio *„razžawanaje" pierastaje być strawaj intelihientnaha ducha*. Dumać-ža intelihiencyja, asabliwa maładziejšaja, budzie tolki tady, kali jej budzie padawacca temy žywoj sučasnaści.

Konkretna biaručy pažadana było-b, kab u kožnym numary znajšoŭ sabie sapraŭdy duchowuju strawu, jak intelihient, tak čaławiek z hušču narodnaj. Mimachodam tolki skazana, raspracawańnie relihijnych asabliwaściaŭ biełaruskich pawinna być adnej z pieršych zadačaŭ. Intelihiencyju takija temy buduć wielmi cikawić.

I jašče słoŭca: chaj redakcyja „Chr. Dumki" nam hetaje ŭwahi nie palića za zło. Wiedajem, što ŭ kruzie supracoŭnikaŭ „Ch. Dumki" jošć ludzi wialikaj nawuki i zdolnaściaŭ. Im skazanyja tut daznańni jošć daŭno wiadomaj praŭdaj i ich my tut wyčuć nia dumajem. Chočam tolki, *kab skarby nawuki biełaruskaj nie astalisia niaŭžytymi*. Chočam wykazać *čaho biełaruskaja intelihiencyja ad swaich*

wučycialoŭ žadaje, što choča mieć wyjaśnienym...

Na kančatak jašče hetulki: jak nia dziwa, a na zaklik redakcyi „Chr. D-ki“ da čynnaha supracoŭnictwa adkliknułasia dahetul jašče daloka nia ŭsio biełaruskaje nawat duchawienstwa.

Dumajem, što za karotki na heta byŭ iašče čas. Ale baimosia adnačasna, kab heta ździeržanaść duchoŭnickich kruhoŭ ad biełaruskaj akcyi čysta relihijnaj—nia mieła swaje pryčyny ŭ „niamiłym woku“ usiaje *duchoŭnickaje ŭłady*: heta apošniaja ŭ *interesie čysta relihijnym* mahła-b sprawie wielmi pamahčy, kali-b wiernikam swaim na „Chr. D-ku“, jak na karysnuju relihijnuju časopiś aficyjalna pakazała. Hetym-by da karysnaj pracy pastaracyjnaj uzialisia i ŭsie palitykaj zapužanyja elementy, što ŭ praciŭnym wypadku siadziać na wioscy biazdziejna i amal škodna. — Na adras świadomych duchoŭnikoŭ-Biełarusoŭ skazać-by treba było, što red. „Chr. D-ki“ nie pawinna była-b u kožnym numary zaklikać kožnaha da supracoŭnictwa: supracoŭnikaŭ takich, paśla taho, jak duchoŭnym asobam palityčnaja praca zabaroniena, — pawinna być bolš jak dawoli.

Da hetaj-ža temy ŭ wypadku patreby jašče wierniemsia.

A. Koŭzan.

Z hazetaŭ.

Wilnia j litoŭska-biełaruskija adnosiny.

Pad hetkim zahałoŭkam p. K. Smrečyński źmiaściŭ stacciu ŭ № 32 „Kur. Wil.“ s. h. Sprawu litoŭska-biełaruskich adnosinaŭ na fonie Wilni hety aŭtar pradstawiŭ duža staronna i ahułam zanadta papolsku. Dy-j zrazumiełaja reč, Smrečyński, blizu jak kožny Palak, u swajej stacci admalawaŭ sprawu litoŭska-biełaruskich adnosinaŭ tak, jak Palaki zwyčajna hetaha chočuć. A chacieńnie ich u hetaj sprawie nam daŭno wiedama: dwa dziarucca — treci karystaje. Woś-ža polskaja palityka zaŭsiody imknułasia i imkniecca, kab miž Litoŭcami j Biełarusami nia było nijakoha parazumieńnia, nijakaj zhody, bo pry takich warunkach duža dobra čujecca polskaja zaborčaja palityka. Adnak, na ščaście, jość duža dobraje zrazumleńnie jak z boku biełaruskaha, tak i litoŭskaha.

...Swajho rodu źjaŭlajecca sensacyjaj — piša p. K. Smrečyński — adnosiny da hetaj sprawy paasobnych biełaruskich palityčnych hrupaŭ. Należała-b spadziawacca, što biełaruskija nacyjanalisty (BCHD i Sielsajuz) buduć u hetaj sprawie niaŭstupnymi, a radykały (b. hramadaŭcy) akažucca bolš skłonnymi da ŭstupak. Tymčasam dzieicca zusim naadwarot“...

Woś-ža musim rastłumačyć p. Smrečyńskamu, što takoje jość. Pieradusim BChD nia jość arhanizacyjaj nacyjanalistyčnaj, a tolki nacyjanalnaj i demokratyčnaj. Naš nacyjanalizm — heta zdarowaja prajawa biełaruskaha narodnaha žyćcia biaz cieni zaborčaści. Dla nas jasna, što Biełarusy j Litoŭcy— heta adwiečnyja žychary swajho kraju i što los jak daŭniej, tak i ciapier sudziŭ razam zmahacca za swaju wolu j dolu. Sprawa padziełu miž Litoŭcami j Biełarusami Wilenščyny, jak hetaha choča p. Smrečyński, pakul što nia istnuje. Pakul što istnuje sprawa supolnaj baraćby, sprawa ŭzajemnaha padtrymańnia. A jak prydzie padzieł— spadziajomsia dać sabie radu biaz faktaraŭ. Samo žyćcio nawuča nas, jak majem žyć. Pry hetym zaznačajem, što našyja nacyjanalnyja ideały, jak demokrataŭ, wyklučajuć całkom jakija - niebudź zaborčyja j šowinistyčnyja plany.

A što da b. „Hramady“, jakaja, pawodle p. Smrečyńskaha, adnosna Litoŭcaŭ i Wilenščyny duža niaŭstupnaja, dyk heta jasna: b. Hramada, jak arhanizacyja krajnia socyjalistyčnaja, žadała-b uwieś świet, nia tolki Litwu j Biełaruś, abniać pad dyktaturu proletaryjatu.

Tryumfuje p. Smrečyński tak sama j z taho, što Bieł. T-wa im. Fr. Skaryny ŭ Prazie Českaj z pryčyny apošnich litoŭska-polskich padziejaŭ u Żenewie, na swaim schodzie pryniało cely rad rezalucyjaŭ u hetaj sprawie. Ale istota henych rezalucyjaŭ zwodzicca da taho, što ŭspomnienaje T-wa ŭ Prazie ŭważaje Wilniu za kulturny i ekonomičny biełaruski centr. Jasna, što tak. Ale-ž takaja pastanowa nia maje ŭ sabie ničoha warožaha da litoŭskaj sprawy ŭ Wilenščynie. Naadwarot. Takaja pastanoŭka sprawy jašče bolš zmušaje jak Litoŭcaŭ tak i Biełarusaŭ da pryjaźni, da supolnaj baraćby, bo pry siańniašnich warunkach Wilnia, choć praŭda, jość biełaruskim kulturnym centram, ale dawoli słabym. Jak ekonomičny centr, dyk Wilnia zusim takim nia jość. My-ž, dziakujučy sučasnamu palityčnamu pałažeńniu Wilenščyny, farmalna dušymsia ŭžo ad niekalki hadoŭ.

Słowam, z usiaho hetaha bačym, što „Kur. Wil.“, jaki prykryŭšysia płaščam demokratyzmu, uściaž imkniecca da poŭnaha razładu miž Litoŭcami j Biełarusami i dziela hetaha achwotna pazwalaje na swaich staronkach wystupać panam Smrečyńskim i im padobnym, adnak mety swajej nie dapnie.

Z.

Biełarusie! Nia dajsia zapužać nijakimi pahrozami. Znaj, što hałasawańnie tajnaje, dyk nichto nia budzie wiedać, što Ty ŭłažyŭ u kanwert naš Nr 18

Wybarnyja sprawy.

Wybarny Kalendar na najbliżejšy čas. 21 lutaha. Akružnyja wybarnyja Kamisii dastaŭlajuć Abwodnym Wybarnym Kamisijam afišy sa śpiskami kandydataŭ u metach publikacyi.

4 sakawika, hałasawańnie ŭ Sojm. 7 sakawika. Pasiedżańnie Akružnoj Wybarnaj Kamisii dla ŭstanaŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Sojm.

11 sakawika, hałasawańnie ŭ Senat. 14 sakawika — Pasiedżańnie Akružnoj Wybarnaj Kamisii dla ŭstanaŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Senat.

Aryštawany kandydat u Sojm.

Na dniach u Brasłaŭskim pawiecie aryštawany kandydat u pasły hramadzianin Kanstanty Juchniewič, jaki kandyduje ad Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ i zajmaje na śpisku z Świancianskaha wybarnaha okruhu 3 miejsca.

Adnačasna aryštawany ŭ tymža pawiecie hr. Dwarecki, siabra Centralnaha Kamitetu Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi. Aryšty majuć suwiaź wyklučna z wybarnai pracaj aryštawanych.

Jakija śpiski prystupajuć da wybaraŭ u Świancianskim wokruhu. Pa skasawańni 12 śpiskaŭ kandydataŭ u Sojm i Senat, — zaćwierdżana ŭ Świancianskim wokruhu nastupnyja śpiski:

1) Nr. 1 — Biespartyjny blok uradawy (be-be).
2) № 2 — P. P. S.
3) № 4 — Bundu (żydoŭski).
4) № 18 — Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. (Kandydaty: Karuza, Stepowič, Juchniewič i inš).
5) № 20 — R. N. O. (Maskali).
6) № 24 — Katalickaha Bloku (Endeki).
7) Spisak polska-litoŭski — Ciunelisa.

Skasawanyja śpiski ŭ Świancianskim wokruhu. Akružnaja Wybarnaja Kamisija ŭ Swiancianskim wokruhu skasawała nastupnyja śpiski:

1) „Wyzwaleńnie“.
2) Sialanskaja partyja (stronnictwo chłopskie).
3) Sajuz Siły Chłopskaj.
4) Śpisak sialan i rabotnikaŭ.
5) Śpisak Biełaruskaha pracoŭnaha narodu.
6) Abarona sialan i rabotnikaŭ.
7) „Odrodzenie“.
8) Polska-Litoŭski — Kieŭliča.
9) Ks. Barodziča.
10) Spisak miajscowy — Turmonski.
11) Kawalčuka.
12) Mackiewiča.

Jak bačym u Świancianskim wokruhu jość tolki adzin № 18 z biełaruskimi kandydatami.

Zaćwierdżanyja śpiski ŭ Wilenskim wokruhu.

Akružnaja Wybarnaja Kamisija Nr. 63 (Wilnia) zaćwierdziła nastupnyja śpiski kandydataŭ u Sojm i Senat:

№ 1 — Biespartyjny blok uradawy (be-be).
№ 2 — P. P. S.
№ 3 — P. S. L. „Wyzwaleńnie“.
№ 18 — Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ — (na 2-m miescy siabra C. Kamitetu BChD, hr. Hrabinski).
№ 20 — R. N. O. (Maskali).
№ 24 — Katalicka-Nacyjanalny (Endeki).
№ 33 — Ahulna-żydoŭski (nacyjanalny).

Z žyćcia i dziejnaści ks. W. Hadleŭskaha.

Aŭtobiohrafičny narys.

(Hl. „B. Kryn.“ Nr. 14).

I choć heta niezaležnaść da siańniašniaha dnia faktyčna nia ździejśniłasia, to ŭsio-ž taki hety dzień astajecca ŭ pamiaci Biełarusaŭ wialikim narodnym światam. Biełarusy rašyli abwiaścić usiamu świetu, što naša Baćkaŭščyna nia jość ničyim krajem, što čužyncy chodziačy pa jej hwałciać prawy našaha narodu da niezaležnaści i što Biełaruś maje ŭsie prawy, kab być niezaležnaj i wolnaj dziaržawaj. Da hetaha času Biełarusy damahalisia tolki aŭtanomii ŭ hranicach wialikaj federacyjnaj Rasiei i hetym dawali powad hladzieć na siabie jak na častku rasiejskaj dziaržawy.

Tady-ž paboč z Biełaruskaj Radaj pačało twarycca ŭ Miensku hetak zwanaje Biełaruskaje narodnaje pradstaŭnictwa. Metaj arhanizacyi hetaha pradstaŭnictwa było nawiazać niejkija znosiny z niamieckimi ŭładami, jakija nia pryznawali i nie chacieli nawat hawaryć z pradstaŭnikami Biełaruskaj Rady. Pradstaŭnictwa (na čale sa Skirmuntam) sabrała kala siabie ludziej pawažniejšych, jakich Niemcy nie mahli ŭważać za niejkich krykunoŭ i maładžawych palitykaŭ jak Mamońka, Hryb, Waronka i inšyja. Da pradstaŭnictwa dałučyŭsia i hienerał Kandratowič, budučy arhanizatar biełaruskaha wojska. Dyk pradstaŭnictwu skora ŭdajecca naładzić siakija-takija znosiny z Niemcami. Abudziłasia nadzieja, što pry niamieckaj pomačy možna budzie adbudawać Biełaruś.

Biełaruskaja Rada apynuŭšysia ŭ pałažeńni biaz wychadu zaprapanawała złučeńnie Rady z pradstaŭnictwam. Złučeńnie nastupiła. Z pradstaŭnictwam uwajšoŭ u Radu i ja. Na pieršym zaraz pasiedżańni (naskolki pomniu) Rada wybrała biełaruski ŭrad na čale sa Skirmuntam jak premjeram. Adnak na druhi dzień niamieckaje ober-kommando ŭ Miensku prysłała Skirmuntu papieru, u jakoj pisałasia, što niachaj Skirmunt nie zabywajecca, što ŭ krai niamieckaja ŭłada i što inšaj ułady być nia moža... Paśla razbrajeńnia Doŭbar-Muśnickaha i jaho troch polskich karpusoŭ, takaja pahroza zastawiła pryzadumacca. Što rabić? Skirmunt, Sawicki i Alaksiuk padali prajekt pasyłki telehramy na imia Wilhelma. Pakazwali na Litwu, na Ukrainu, jakaja atrymała dziaržaŭnaje žyćcio i entnohrafičnyja hranicy (z Chołmščynaj) pry pomačy Niemcaŭ. Kazali, što pry balšawickaj i polskaj zachopnaści Biełarusam nia ŭdasca zbudawać dziaržaŭnaha žyćcia. Prajekt telehramy bolšaściu hałasoŭ prajšoŭ. Padpisali jaje: Skirmunt, Lawicki, Losik, Ziemkiewič i Alaksiuk. Źmiest telehramy (bolš-mienš) byŭ taki: Bieł. Rada pry pomačy i ŭ sajuzie z Niemcami spadziajecca adbudawać dziaržaŭnaje žyćcio Biełarusi. Adnak na hetu telehramu adkazu nia było... Niemcy nie chacieli rabić jašče adnej dziaržaŭnaj farmacyi na ŭschodzie Eŭropy i, addajučy Biełaruś Rasiei, mieli na ŭwazie pamiž Ukrainaj i Litwoju (praz Biełastoččynu) stwaryć supolnyja i biespasiarednija hranicy z Rasiejaj... Na hetaj niamieckaj kalkulacyi abapiorty byli ŭsie papiarednija zahady ober-kommando i maŭkliwaść Berlina ŭ biełaruskaj sprawie. (Zdajecca, što i ciapier jašče Niemcy stajać na hetym samym stanowiščy).

Ale waročajusia da Chr. Demokracyi. Paśla padziełu (a jašče i pierad padziełam) ja wiedaŭ, što z Miensku mianie wyšluć. Pryjechaŭšy ŭ žniŭni miesiacy 1918 h. u Miensk biskup Łazinski, paddaŭsia adrazu pad upływy endecyi i zaraz-ža abjawiŭ mnie, što wysyłaje ŭ Niaświž. Pry hetym zabaraniŭ mnie zajmacca palityčnaj i hramadzkaj pracaj. 8 wieraśnia ja ŭžo byŭ u Nieświžy. Kali adzin raz pryjechaŭšy ŭ Miensk ja, jak siabra Rady pryniaŭ udzieł u naradach i hałasawańni biskup paklikaŭ mianie i ŭračysta zajawiŭ; abo ŭstrymacca ad palityčnaj dziejnaści, abo pakinuć Mienskuju dyeceziju... Nia majučy inšaha wychadu ja wybraŭ pieršaje.

U Niaświžy, polska-šlachockim mieście, z starym Radziwiłaŭskim zamkam, akružanym waziorami, wałami i rawami, ja prabyŭ ad 1918 h. da 1921 h., značyć roŭna try hady. Naznačany tudy byŭ jak wikary, — razam jak prefekt polskaj himnazii i rektar Benedyktynskaha kaścioła. Hetyja abawiazki adrywali mianie ad jakojkolečy hramadzkaj raboty dy ŭreščie nada mnoju wisieła palityčnaja suspensa biskupa Łazinskaha. Adnak užo ŭ 1919 hodzie (paśla prychodu Palakaŭ) mianie wybirajuć niaświžskija miaščanie ŭ miejskuju radu. Siabram rady ja byŭ až da samaha wyjezdu z Niaświža. Na hety moj wybar treba było specyjalnaha dazwołu b-pa Łazinskaha. Heta była pieršaja ŭstupka sa starany biskupa. Ad hetaha času pačynajecca maja nia tolki relihijnaja, zwyčajnaja, zwiazanaja z maim stanowiščam, praca, ale i hramadzkaja. U Radzie m. Niaświža zaŭsiody byŭ pawadyrom i kiraŭnikom usich sprawaŭ. A sprawy jšli dawoli dobra. Biudžet nikoli nie wykazwaŭ deficytu, heta pazwalała abiarnuć lišni dachod na hramadzkija patreby, jak utrymańnie prytułku dla dziaciej, padmohu dla prywatnych škołaŭ i ŭreščie na zakładziny miejskaj biblijateki. Byŭ staršynioj praświetnaj i biblijatečnaj kamisii. Prytułak dla dziaciej byŭ na majoj haławie.

U himnazii pasiarod moładzi pawioŭ uświedamlajučuju rabotu i jana pačała ŭžo pašyracca. Byli świadomyja Biełarusy ŭ staršych klasach, jak Winč, Rymašeŭski, Cainski, Sikorski i šmat druhich. Dzie jany ciapier i jak jany čujucca? Aproč polskich prelekcyjaŭ čytaŭ taksama i pa biełarusku, na temy histaryčnyja i kulturnyja. Adzin raz było takoje zdareńnie. Kali pačaŭ užo adnu polskuju lekcyju, niechta z pasiarod słuchačoŭ zažadaŭ, kab čytać lekcyju pa biełarusku. Na probu zrabiŭ ja tady hałasawańnie. Dyk za biełaruskuju mowu hałasawała dobraja paławina.., čytać adnak pa biełarusku nie pryšłosia, bo abwiestki i pawiedamleńnie ŭładaŭ byli ab polskaj lekcyi. Heta pakazwaje adnak, što najbolej spolščanyja našyja miastečki i najbolš šlachockija zaścienki jašče nie prapali dla Biełarusi, treba tolki pracaŭnikoŭ...

18 Sialanie i Rabotniki! Pracoŭnaja intelihiencyja! Mužčyny i Žančyny! Usie jak adzin 4-ha i 11-ha sakawika (marca) hałasujcie za Nr. 18

Usie, chto za sialanska-rabotnickuju ŭładu, za ziamlu biaz wykupu, usie, chto za pakryŭdžany Biełaruski Narod—hałasujcie za №

№ 37 — Salidarnaść rabotnikaŭ i sialan.

№ 39 — Biełaruskija sialanie i rabotniki (Janki Stankiewiča).

№ 40 — Biełaruskaje Sialanska-Rabotnickaje abjadnańnie.

Dalej Kamisija zaćwierdziła:

Sojmawy śpisak № 4 — Bund (senacki skasawany).

Sojmawy śpisak № 34 — „Niezaležnaja Socyj. Par. Pracy (senackaj nia ŭniesiena).

Senacki śpisak № 41 — „Biełaruski pracoŭny .ud" (Janka Stankiewič).

Senacki śpisak № 10 — „Sialanskaja partyja", śpisak u Sojm (skasawany).

Skasawanyja śpiski ŭ Wilenskim wokruhu: № 13 — Rabotnicka-Sialanskaja jednaść (kamunisty).

Sajuz drobnych ziemlarobaŭ (pas. Helmana).

Adradžeńnie — (Mickiewiča).

Śpisak „z hminy trockaj" — (Lipnickaha).

Śpisak „Sialanskaja partyja".

Pišuć nam z pad Drui, što i tam, jak usiudy, niačuwanuju ahitacyju wiadzie Be-Be (Bezpartyjny Blok współpracy z Rządem № 1). Ale dzie tolki dachodzić „Biełaruskaja Krynica", usiudy buduć hałasawać za № 18, za wyniatkam panoŭ i šlachty. Ahitataraŭ z № 1 słuchajuć časami, ale nie adzin rukoj machnuŭšy idzie da chaty.

Padobnyja-ž wiestki majem sa Swiancianskaha pawietu.

Aryšt. U Łucku aryštawany pieradawy kandydat na pasła ad № 18 ukrainiec Serwotka.

Aryšt b. pasła Fidarkiewiča. U Milanoŭce aryštawali b. pasła Fidarkiewiča Niezaležnaj Partyi Chłopskaj.

№ 13 astajecca. Sud Najwyšejšy razhladaŭ skarhu zw. padaficeraŭ praciŭ Nr. 13. Paśla razhladu sprawy — skarhu adkinuŭ.

Los Waŭkawyskaha Kamitetu. Paśla taho, jak waŭkawyskija ŭłady aryštawali sekretara Waŭkawyskaha Biełaruskaha Kamitetu Bloku Nacyjan. Mienšaściaŭ našaha kandydata hr. J. Naruša i pry hetym źlikwidawali Kamitet, dyk Centr arhanizawaŭ nowy Kamitet pad kiraŭnictwam hr. Bułyhi.

Niawiedama z jakich pryčynaŭ waŭkawyskija ŭłady aryštawali hr. Bułyhu i adprawili etapam u Brasłaŭski pawiet na miesca zaŭsiodnaha žyćcia. Dalejšy los hr. Bułyhi jašče nam nia wiedamy.

A hetakim čynam Waŭkawyski pawiet astaŭsia biaz nijakaha kiraŭnictwa wybarnymi sprawami.

Pa čutkam, byccam, hr. J. Naruš z pad aryštu zwolnieny.

Centralny Kamitet starajecca sprawu jak-niebudź paprawić. Ab dziejnaści waŭkawyskaje administracyi padajecca žałaba Waršaŭskim wybarnym uładam.

Janka Stankiewič padšywajecca pad „Hramadu". U № 8 „Biełaruskaj Krynicy" my źmiaścili staćciu ab Janku Stankiewiču pad zahałoŭkam „Škodnik". Wielmi dziŭnym i zahadkowym źjaŭlajecca fakt, što hety numar u swajej bolšaści nie dajšoŭ da ruk našych padpiščykaŭ. Heta nas prymušaje jašče krychu astanawicca na asobie Janki Stankiewiča tymbolš, što prybyło nia mała nowych faktaŭ śćwiardžajučych pradažnaść hetaha awanturnika.

Ciapier jašče bolš jasnym stanowicca ŭsim, što Janka Stankiewič, heta toj-ža Paŭlukiewič i Umiastoŭski ŭ nowym wydańni, bo pracuje na tyje samyja srodki dy całkom abličaje na ciemnatu našaha narodu, jaki pawodle Janki nie paznajecca na jahonaj rabocie dy budzie zahladacca na hetu zdradnickuju hrupku, jak na abłomak b. „Hramady". Što Janka Stankiewič choča ašukiwać ludziei zhurtawanych kala daŭniejšaj „Думкі Працы", „Сілы Працы" i inš. widać z jahonaj hazety, što niadaŭna wyšła pad zahałoŭkam: „Нашая Бацькаўшчына".

Kali hlanuć na raźmier, druk, układku materjału, a nawat duch hetaha nienaturalnaha nowarodka, to bačym poŭnuju padobnaść z „Сілай Працы" i jaje papiarednicami. Treba pryznać, što Janka maje wialikija falsyfikatarskija zdolnaści, ale ŭsio-ž taki šyła z miaška adrazu wylazaje. Padšywacca pad b. hramadzista Janku nia ŭdasca, bo heta rabota zanadta biełymi nitkami šyta.

Jak ludzi z pad znaku daŭniejšaj „Hramady" adnosiacca da Janki Stankiewiča—widać z hazety „Сіла Працы" (ciapier uładami začyniena) z jakoj zamietku my pieradrukawali ŭ Nr. 14 „Biełaruskaj Krynicy".

Jak-by Janka nia chitryŭ ale ašukanstwam i zdradaj u Sojm papaści nia moža. Nia pamohuć nijakija jahonyja tłumačeńni, što biare hrošy nie z warožych krynicaŭ (hl. „Narod" № 5), bo što dla Janki Stankiewiča nie waroža, to wie mi waroža našamu narodu.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Asud biełaruskich „kamunistych" u Nawahradku. Apošnimi dniami Nawahradzkim Akružnym Sudom razhladałasia sprawa 24 Biełarusaŭ i Žydoŭ, winawačanych u prynaležnaści da kamunistyčnaje partyi Zachodniaj Biełarusi.

Zasudžany: B. Wawonik, M. Budal, P. Žaleźniakiewič, U. Caruk, S. Nos, K. Jurys i K. Wilner—na 4 hady katarhi (ciężkiego więzienia), z pazbaŭleńniem prawoŭ stanu i pa 160 złotych sudowych wydatkaŭ.

A. Brazoŭski, K. Caruk, J. Mokaš, U Samiec, S. Buchowiec i S. Hulkowič—na 3 hady wastrohu;

T. Rybałtoŭski, M. Caruk, E. Bernak, S. Er'jakowič, L. Stašeŭski, J. Parfimowič i A. Juška — na 2 hady papraŭčaha domu;

Z. Sudźko—1 hod wastrohu;

Apraŭdany: S. Bahel, B. Jankoŭski i S. Zmačynski.

Aryšt redaktara „Sachi". Palicyja aryštawała hr. Pawałkowiča, redaktara biełaruskaj wiaskowa-haspadarčaj časopisi „Sacha".

Spektakl-wiečaryna B. I. H. i K. U niadzielu 19-ha lutaha ŭ w. Šutawičach adbudziecca spektakl-wiečaryna, ładžanaja B. I. H. i K. Buduć pastaŭlenyja pjesy: „Sud" i „Boty". Paśla spektaklu skoki da 4 hadziny ranicy.

Pačatak wiečaryny a 4 h. dnia.

Z Radawaj Biełarusi.

Biełaruś i polskaje paŭstańnie 1863 h. Histaryčnaja Kamisija Instytutu Biełaruskaj Kultury ŭ Miensku prystupiła da wydańnia materyjałaŭ adnosnych paŭstańnia 1863 h. na Biełarusi. Dziela hetaha ŭ Mahiloŭ wysłana adumysłowaja kamisija, jakaja maje zaniacca razhladam aktaŭ miascowych archiwaŭ.

Z Niezaležnaj Litwy.

Koŭna. Z pryčyny dziesiacilećcia niezaležnaści Litwy, prezydent respubliki Smetona wydaŭ da litoŭskaha narodu adozwu, u jakoj pamiž inšym kaža: „Dziesiatyja ŭhodki niezaležnaści światkujem my z metaj i pawažna, bo nad našym światam jošć jašče čornyja chmary. Wilniu, miesta našych prodkaŭ, nam zabrali. Žadańnie naša stwaryć Wialikuju Litwu pakul što nia ździejśniłasia, ale maju nadzieju, što daŭniašniaja naša stalica Wilnia wiernieсca da nas". U kancy adozwy prezydent zaklikaje ŭsich litoŭskich hramadzian da jednaści, bo tolki jednaść moža być padstawaj niezaležnaści Litwy.

—U sakawiku pačniecca ŭ Koŭnie praces u sprawie zabureńniaŭ, jakija byli ŭ kaściela św. Trojcy ŭ lipni 1926 h. Da pracesu paklikana 60 świedkaŭ. Abwinawačanych — 40 asob. Praces budzie ciahnucca niekalki dzion.

— Praf. Biržyška paśla padarožy ŭ Polšču wiarnuŭsia ŭžo ŭ Koŭna. — Jak wyjaśniajecca z jahonych hutarak z pradstaŭnikami presy ŭ Polščy — nia wyłučajecca mahčymaść pryjezdu praf. Biržyški ŭ Wilniu na stałaje prabywańnie.

Z ukrainskaha žyćcia.

U Lwowie palityčnaja palicyja zrabiła šmat wobyskaŭ pasiarod kandydataŭ bloku nacyjanalnych mienšaściaŭ. Niekalki asob, u tym liku redaktara „Hramadzkaha Hołasu"—Stachowa, aryštawali.

Hałasujcie za № 18.

Budučy ŭ Niaświžy ja, jak wikatary tamašniaj parafii, dajaždžaŭ adpraŭlać nabaženstwy ŭ wiosku Ušanka (što kala stancyi Haradzieja) i tam pačaŭ hawaryć pa biełarusku, dyk biskup Łazinski zahadaŭ zrabić całaje śledztwa. Sialan pazywali na dapros, pisali pratakoły, słowam zrabili całuju historyju. Pierapužanyja sialanie prychadzili da mianie pytacca, što budzie z hetaha, moža jany buduć winawaty, što słuchali pa biełarusku ŭ kaściele!! Niaŭžo-ž nia možna akazacca pa našamu — pytalisia.

U Niaświžy i naahuł u Mienščynie pad zahadami biskupa Łazinskaha mnie ŭžo rabiłasia ciesna. Dyk pakinuŭ Niaświž i pajechaŭ u Wilniu. Tut ad biskupa Matulewiča atrymaŭ parafiju Žodziški, kudy prybyŭ 1 wieraśnia 1921 hodu. Jedučy ŭ hetuju pryhožuju miaścinu, ja j nia dumaŭ, što tamaka treba budzie pieražyć stolki zmahańnia dziela praŭdy. Strojnyja Žodziški. Nad Wialloju, na wysokim bierazie razlahłosia miastečka, z biełym murawanym kaściołam. Jak hlanieš u dal pierad saboju za raku, usiudy sinieje les — małady saśniak, z adnaje starany i z druhoj i cudoŭnyja bierahi Wialli, jakaja swaim hibkim stanam razlahlasia na swaim spradwiečnym łožy ŭ našym krai.

Žodziški — biełaruskaja miaścina. Tut čutna čystaja biełaruskaja mowa i biełaruskaja abradawaja pieśnia. U hetaj miaścinie dawiałosia mnie pracawać i załažyć mocny wuhławy kamień pad adradžajučusia biełaruskuju relihijnuju kulturu. Pašyreńnie drukawanaha słowa, hutarki z sialanami, spahadańnie ichnamu pałažeńniu prychiliła sialan da majej idei. Pačali adčuwać niastaču rodnaha słowa i ŭ relihijnym žyćci. Dyk dnia 7 wieraśnia 1924 hodu ja pačaŭ hawaryć pabiełarusku nawuku. Narod pryniaŭ z adkrytaju dušoju słowa Božaje ŭ rodnaj mowie. Hałasawańnie dnia 24.IV-1925 h. prajšło na karyść Biełarusaŭ. Kamisyja złožanaja z ksiandzoŭ-Palakaŭ: Hołaka, Kudereŭskaha i Paŭłowiča pryznała 60 proc. Biełarusaŭ i 40 proc. Palakaŭ. Rezultat pierapužaŭ ułady — dyk 22.VI t. h. byŭ ja abwinawačany z 129 st., č. I, p. 1 i pasadžany na Łukiški. Pa waśmi dniach byŭ zwolnieny pad załoh 1000 zł. Za winu mnie ličyli tady niekatoryja zwaroty z majho kazańnia, jakoje ja hawaryŭ na 400-lećcie biełaruskaha druku 25.III 1925 h. Dziela niastačy dowadaŭ sprawu hetu skora spynili. Adnak swaju niaŭdaču ŭłady pastanawili na mnie spahnać z pracentam, dyk abwinawacili ŭžo pa 130 st. č. I p. 1 za pašyreńnie byccam u prywatnych hutarkach rewalucyjnych idejaŭ zaklikajučych da adarwańnia Biełarusi ad Polščy, i dnia 29 wieraśnia taho-ž 1925 h. świrskim śledawacielam byŭ iznoŭ aryštawany i adpraŭleny taksama jak i pieršy raz pad eskortaj až troch palicyjantaŭ (pry hetym dwuch konnych) u Łyntupy i na Łukiški. Prasiadzieŭ na hety raz bolej jak 2 tydni i byŭ wypuščany pa zahadu ministra sprawiadliwaści Žychlinskaha. Kali waročaŭsia ŭ Zodziški narod ščyraju dušoju witaŭ mianie, a paśla pieršaha zwalnieńnia ŭstroiŭ nawat uračystaje spatkańnie z pramowaj, kwietkami, piajańniem. Na druhi raz ja ŭžo ściarohsia spatkańnia i pryjechaŭ u Žodziški niespadziawana.

2 traŭnia 1926 hodu pačaŭ piajać u kaściele „światy Boža" pabiełarusku i taksama pieśni za pracesijaj. Pieraškody sa starany Palakaŭ nia tolki nie złamali stojkaści, ale jašče bolej prychinuli da swajho rodnaha.

Urešcie dnia 23 sakawika źjawiłasia na klabaniiu palicyja i pakazwajučy sudowy „akt wykonawczy" zahadała źbiracca i jechać u Makatoŭskuju turmu—na dwuchhadawuju adsiedku. Roŭna a 12 hadzinie nočy z 23 na 24.III 1927 hodu ja pakinuŭ Žodziški.

Haloŭnyja daty pracesu:

Akružny Sud 1—2 sakawika 1926 h.

Apelacyjny „ 12 červienia 1926 h.

Najwyšejšy „ 18 studnia 1927 h.

(Ab Žodziškach asabliwa ab słaŭnym plebiscycie i sudzie abšyrna nia pišu, bo ab hetym było ŭ „B. Krynice" i „Przegl. Wil.").

P. S. Swajej relihijnaj dziejnaści ja tut nie datykaju. Jana była zaŭsiody ŭ tym kirunku, kab pahłybić relihijnaje ŭświedamleńnie ŭ masach, dać hetym uświedamlonym masam katalickaje pazytyŭnaje prakanańnie. Wystupajučy z nawukami ja zaŭsiody hawaryŭ ad ščyraha serca i swajho ŭnutranaha prakanańnia. Ščyryja i prakananyja słowy ściahwali (asabliwa ŭ Mienskuju katedru) množstwa narodu. Kaścioł byŭ zaŭsiody poŭny. Majo prakanańnie pieradawałasia inšym i ja bačyŭ u wačoch słuchačoŭ maich ślozy. Nie staraŭsia ja ich wyciskać, nia kidaŭsia nikoli na roznyja histeryčnyja abo teatralnyja štuki, hawaryŭ prosta i, zdajecca, hetaja prastata najbolej traplała da prakanańnia

Chaču prypomnić słoŭ paru ab maim baćku. Pamior jon u 1919 hodzie 18 studnia, nadłomleny pracawitym žyćciom, majučy 56 hadoŭ ad rodu. Byŭ heta wiaskowy intelihient, dobra hramatny i ad pryrody abdarony niejkaj udumčywaściaj i achwotaj da razwažańniaŭ. Caławiek čystaj dušy i sprawiadliwaha žyćcia, byŭ mocna relihijnym i načytanym u św. Pisańni. Znaŭ taksama historyju, roznyja histaryčnyja padziei jaho mocna cikawili. Kali paŭstaŭ biełaruski ruch, moj baćka prylhnuŭ da jaho ščyraju dušoju i staraŭsia pašyrać. Bywała stanie ŭ Parozawie pierad kaściołam z „Biełarusam" u rukach i čytaje, a kala jaho całaja hramada ludziej. Słuchajuć, dziwiacca z „prostaj" hazety, a baćka wykładaje mety i patreby biełaruskaha ruchu. Kali ja padros, byŭ jon nia stolki baćkam mnie, skolki pryjacielam i tawaryšam .. Dziŭlusia ja ciapier z jahonaha pedahohičnaha taktu i zrazumieńnia majej maładoj dušy.

Češć Jaho pamiaci!

Widzieŭsia z im apošni raz pierad Kaladami 1918 h. Byŭ na jaho mahile apošni raz 16 wieraśnia 1925 hodu, u tojsamy dzień kali mianie zbajkatawali na parazoŭskim feście pad pawadyrstwam ks. Sperskaha. Adsunuty ad klebanii pajšoŭ na mahiłu baćki, ale i tut znajšli mianie palicyjanty, bo byŭ ja tady pad śledztwam i pad dazoram palicyi.

(d. b.)

Z Polšču.

U Krakawie 10 i 11 lutaha pamiž polskaj studenskaj moładziaj i žydoŭskaj adbylisia wuličnyja bojki. Pryčynaj sutyčak byli... šapki. Polskim studentam nie padabałasia, što žydy nosiać šapki takoha-ž koloru jak i jany, i dzieła hetaha pieršyja napali na žydoŭ. 10 lutaha ranienych nia było, bo palicyi ŭdałosia chutka razahnać „rycaraŭ", ale za toje na druhi dzień šmat studentaŭ pašło damoŭ z siniakami i huzami, a 2 — jak ciažka ranienych — pryšłosia zawiaźci ŭ špital.

Padobnyja padziei, jak my ŭžo pisali ŭ adnym z apošnich numaraŭ, adbylisia niadaŭna ŭ Lwowie.

Nowaja arhanizacyja Sudoŭ na abšary ŭsiej Polskaj Respubliki budzie ŭwiedziena ad 1 studnia 1929 hodu. Pawodle abwieščanaha 7 lutaha dekretu, ad Nowaha Hodu buduć istnawać nastupnyja Sudy: Mirawyja Sudy (Sądy Pokoju), Miestawyja Sudy (Sądy Grodzkie), Akružnyja Sudy, Apelacyjnyja Sudy i Najwyžšy Sud u Waršawie. Mirawy sudździa budzie wybiracca žycharstwam (nasielnictwam) hminy na praciah 5 hadoŭ. Swaje abawiazki jon budzie spaŭniać biaspłatna. Kancelaryja jaho budzie pry hminie, i na jaje košt. Mirawym sudździoj moža być wybrany tolki toj, chto ŭładaje polskaj mowaj, jość polskim hramadzianinam, skončyŭ 6 klas siaredniaj škoły i inš. Da ich kompetencyi buduć naležać drobnyja sprawy, wartaść jakich nie pierawyšaje 200 zł. Ad prysudaŭ Mirawych Sudoŭ možna padawać apelacyju ŭ Miestawyja Sudy. Sučasnyja Mirawyja Sudy pierajmianujucca ŭ Miestawyja Sudy. Kompetencyja apošnich, a tak-ža sudoŭ wyšejšych mała pieramienicca.

Z zahranicy.

Łatwija. Ryskija hazety pieredajuć, byccam kowienskija palityčnyja kruhi pierakanany, što polska-litoŭskija pierahawory nie pačnucca, pakul Waldemaras nia ŭwojdzie ŭ parazumieńnie z Sawietami. Dzieła hetaha spadziajucca chutkaha wyjezdu Waldemarasa ŭ Maskwu.

U Čechasławaččynie ŭ noču z suboty na niadzielu pačałasia hienarałnaja zabastoŭka 30 tysiač rabotnikaŭ u 130 kapalniach.

Sawiety. Za apošnija dwa tydni da načalnika sawieckaj armii Tuchačeŭskaha pryjaždžała šmat delehataŭ roznych pałkoŭ z žadańniem wystupleńnia ŭ abaronie Trockaha. Tuchačeŭski špiarša admaŭlaŭsia, ale paśla, pad naciskam, zhadziŭsia. Tady G. P. U. wydała zahad aryštawańnia Tuchačeŭskaha, adnak hety prykaz pakul-što nia wykanany, bo „Politbiuro" atrymała wiestku, što na wypadak aryštu maskoŭskija i leninhradzkija pałki biez dkładna wystupajuć u abaronie swajho načalnika. Pałažeńnie astajecca wielmi napružanym.

— U chutkim časie adbudziecca ŭ Maskwie pasiedžańnie vykanaŭčaha kamitetu mižnarodnaj kamunistyčnaj partyi. Pawodle hazety „Praŭda", na hetym pasiedžańni buduć razhladacca adnosiny z Anhlijaj i Francyjaj, kitajskaja sprawa, dziejnaść apazycyi Trockaha na mižnarodnaj niwie i inš.

— Adeski sud na karu śmierci zasudziŭ Dabrawolskaha, zabojcu italjanskaha wice-konsula ŭ Adesie. Druhi abwinawačany, jaki kupiŭ ad zabojcy adzieŭ zabitaha, zasudžany na 3 hady turmy.

Ameryka. U Meksycy rewalucyjanery napali na pasažyrski ciahnik. Namier ich źniščyć uwieś ciahnik nia ŭdaŭsia; ad wybuchu dynamitu raźbity tolki adzin wahon. Aeroplany razahnali rewalucyjaneraŭ, a prysłanaje na padmohu wojska zabiła 14 čaławiek.

Probnyja numary „Biełaruskaj Krynicy" wysyłajucca biaspłatna.

DA NAS PIŠUĆ.

PRADWYBARNAJA AHITACYJA.

Kluščany, Świancianskaha paw. 12 lutaha našyja parachwijanie pryjechaŭšy da kaścioła ŭbačyli na kožnym wuhle adozwy z № 1 roznym raźmiery, a kala samaha kaścioła było načeplana adozwaŭ z hetym numaram prosta biaz liku. A pasiaredzinie partret Piłsudskaha. Naš narod nia cikawiŭsia hetymi adozwami, bo wiedaje, jakija „dabradziei" kandydujuć na № 1. Krychu pačakaŭšy źjawiŭsia i № 18 u nizie pad № 1 dzie była fatahrafija Piłsudskaha. Ludzi hurtam sunulisia čytać, ale nie paśpieŭ toj sielanin adčytacca jaki wosiemnastku pryčapiŭ, jak padskočyŭ wučyciel kluščanskaj polskaj škoły dy kryknuŭ: „precz z takim paskudztwem! To obraža obraz Piłsudskiego!" Heta kažučy, *parwaŭ plakat numaru 18 i kinuŭ na ziamlu,* paśla čaho hraziŭ aryštam sielaninu, što wywiesiŭ plakat z № 18.

Zakryčali našy sialanie na hetaha halicyjskaha „prafesara", ale stajała tam šmat tajnych špikoŭ, dy ahułam tut našy ludcy napužany, dyk wučyciel pašoŭ da chaty z usimi zubami.

Sumna było hladzieć na hetaha pryb udu, prysłanaha siudy da nas za nainkjuju karu, ale kudy sumniej było hladzieć na swajho susieda Biełarusa, katory hetak niadaŭna kryčaŭ ab ździekach nad Biełarusami. Ale widać niuchnuŭ panu ŭ kišeń, dyk da taho dajšoŭ, što hetaha-ž dnia ŭźlez na sani ŭ Kluščanach i staŭ wychwalać swoj № i padchwočywać narod da hałasawańnia na jaho. Našy ludzi ŭbačyŭšy, što hetym ahitataram jość z Barań Piotr Čarniaŭski, — usie razam kryknuli: „Won z waza! Dawoli brachać za panskija hrošy" I Čarniaŭski Piotr musiŭ źleźci z swajej „trybuny" dy pašoŭ jak myła źjeŭšy.

Dyk woś bratočki, jakija rečy kala nas dziejucca! Kaža prykazka: „Za hrošy piekła i nieba, dyk i tut za hrošy z Biełarusa zrabiŭsia Palak".

Hańba zdradnikam!

Kluščanski parachwijanin.

Ad Redakcyi: Kali pawažany aŭtar zhodzicca nam padać proźwišča kluščanskaha wučyciela i paru świedkaŭ, — sprawu ab zrywańni afišy, naš Centralny Wybarny Kamitet skiruje ŭ Sud, kab hety „prafesar" wiedaŭ, što zakon usim abawiazkowy i prawioŭ wučyciel kali nia ŭsie, to choć časć wakacyjaŭ za kratami.

AHITATARY Z № 1.

Lida. Raźwiali kala nas šałonuju ahitacyju kazionščyki z № 1, abo jak ich jašče nazywajuć—bebechaŭcy. Ahitataraŭ jak šaranćy!

Mnie prychodziłasia z imi hutaryć i być na ichnich mityngach. U Smarhoniach, Krewie i inšych miascoch łazili mityńni niejki Dombroŭski z Ašmiany. Hramadzianie! wyścierahajciesia jaho i nia słuchajcie, što jon čaŭpieć! Rostu jon niewialikaha, napieradzie pawybiwanyja zuby (widać heta skutki jahonych pramowaŭ) i kali haworyć, dyk adtul dabywajecca niejki świst. Heta wiedamy pjanica; kaliści jon pisaŭ padańni ludziam, ale wiedama — ašukaniec, dyk jamu ŭžo nie dajuć bolš pisać.

Dyk woś, kab zławić jakuju załatoŭku, pajšoŭ na ahitacyju. Kali № 1 tolki arhanizawaŭsia ŭ Ašmianie, dyk — ściežaty Boža—što jon tady čoŭp na jaho, a ciapier čamuści jon biarecca za ich!

Bratočki rodnieńkija! Hetaha Dombroŭskaha možna, kali chočyš kab na kaho brachaŭ, za najmienšy achłapak naniać i budzie jon haŭkać na ŭsio horła. Z imi złučylisia i „Wialmožny" Pan Umiastoŭski j Račkiewič, jakija chočuć dać nam „aŭtanomiju". Ale čamu jany nie dali nam tady, kali pan Račkiewič byŭ u Wilenskim Sojmie! Kali Sojm byŭ haspadarom u Wilenščynie, to jany tut nie siadzieli, a čym-chutčej pabiehli ŭ Waršawu, kab tam nas zlučać „bez zastrzeżeń". A ciapier aŭtanomija! Dyk pomnicie, braty, i hladzicie, kab zamiesta aŭtanomii, ad hetych panoŭ dabradziejaŭ i roznych apiakunoŭ, nie atrymali znoŭ chwihu. Pamiatajcie, što majem swaich ludziej, jakich my pawinny prawiaści ŭ Sojm!

Naš numar 18!

Lidzki.

AB UMIASTOŬŠČYKACH i MASKALACH.

W. Wojsa, Brasłaŭskaha paw. Była kaliś zmieščana ŭ „Bieł. Dni" karespandencyja z Łužkaŭ što na mitynhu ad Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ byccam mała było ludziej i nie chacieli słuchać pramoŭcaŭ. Hetym zapiarečywaju niapraŭdzie padanaj u hazecie Umiastoŭskaha. Było jakraz naadwarot Nie chacieli słuchać bałamuctwaŭ Janki Tarykawa, jaki ŭreście apuściŭšy haławu nia wiedaŭ što rabić, bo zrazumieŭ, što za polskimi spiskami Biełarusy nie pajduć. Dawoli nas ašukiwali roznyja pepeesy dy wyzwalency na wybarach 1922 h. Ciapier my ŭsie ščyłnymi radami pojdziem za № 18.

Byŭ u nas niadaŭna ahient maskoŭskaj čornasociennaj dwaccatki. Spačatku jon raskidaŭ swaje adozwy, a paśla pramowiŭ sławami: „Zdrawstwuj russkij narod". A ludzi kali kryknuć: „My nia russkija, nam nia treba Maskaloŭ! Jedź nazad u Rasieju bałamucić swaich!" Dy — dawaj ciahnuć maskoŭskaha „aratiela" za pały dałoŭ z Kušniaroŭskaha hanku. A adzin štuchranuŭ u chrybiecinu — kaža - kab lahčej było jechać z hanku. Usie tiukali jak na waŭka. Paśla hetaha majem nadzieju, što jon bolš siudy nia zjawicca.

Cotačka.

Z Kraju.

Wialiki praces Litoŭcaŭ u Suwałkach. 16.II u Suwałkach adbudziecca sudowy praces 28 Litoŭcaŭ abwinawačanych u 108 st. K. K. Jany byccam mieli naležać da litoŭskaj arhanizacyi šaŭlisaŭ i pracawali na škodu Polšču. Padsudnyja badaj usie sialanie niezamožnyja, źwiarnulisia ciapier da adwakata („Viln. Aidas" 11-II).

Tolki hetaha nie chapała. Ab cikawym wypadku dajšli da nas wiestki z Hłybokaha. 29, 30, 31 śniežnia minułaha hodu ŭ Hłybockim kaściele pryjmali ŭčaście ŭ nabaženstwie ksiandzy ŭnijaty. Adzin z duchoŭnikaŭ Dombrowski skazaŭ u kaściele kazańnie... ŭ rasiejskaj mowie! Dla kaho jano praznačałasia, skazać trudna, bo-ž nijakich maskaloŭ tam niama. Treba heta pryniać za niahodnuju sprobu „nawaračywańnia" prawasłaŭnych Biełarusaŭ praz rusyfikacyju. Možna dumać, što dziejeccca heta z wiedama i zhody Wilenskaha Arcybiskupa.

U Nawahrudku na dniach zakončyŭsia palityčny praces proci 24 asobam, abwinawačanym u prynaležnaści da Kamunistyčnaj Partyi Zachodniaj Biełarusi. Da pracesu było pakłikana 18 świedkaŭ. 7 abwinawačanych Sud zasudziŭ na 4 hady ciožkaj turmy, 6 — na 3 hady, 7 — na 2 h. i 1 — na hod, a 3 uniawinnili.

Kała Dałhinowa palicyja aryštawała A. Dubina i W. Syrkowiča. Jak pišuć polskija hazety, pry aryštawanych znajšli štamt kamunistyčnaj literatury.

Rožnyja nawiny.

Estonija. Sawiecki pasoł źwiarnuŭsia da estonskaha ŭradu z prośbaj pomačy 900 rybakam, jakich bura, adarwaŭšy ad bierahu lod, na jakim jany ławili rybu, pahnała razam z 300 koniami pa Finlandzkim zaliwie ŭ kirunku mora. Estonski ŭrad biezadkładna prystupiŭ da arhanizacyi ratawalnaj akcyi.

Anhlija U proŝłuju piatnicu na abšary Wialikaj Brytanii pačałasia wialikaja bura, jakaja ŭ paŭdzionnaj Irlandyi pierajšla ŭ strašny wichor. Sybkaść wietra dasiahnuła bolš 2 kilametraŭ u minutu. U niekatarych prawincyjach wyrywała wialiki hrad, a ŭ inšych śnieh. U Londynie ŭ praciahu 10 minut temperatura ŭpała z 12 hradusaŭ da nula, zrywanyja-ž buraj strechi ciažka ranili 25 asob.

U Narwehii taksama bura robić wialikija spustašeńni. Z hor suniecca ŭ ahramadnych masach śnieh, rujnujučy ŭsie spatkanyja na darozie sialiby. Materyjalnyja straty wialikija. Da hetaj pary zhinuła 30 čaławiek.

Kitaj. Na pieradadni kitajskaha nowaha hodu kantonskaja wajennaja ŭłada, bajučysia kamunistyčnaj rewalucyi, aryštawała 1000 kamunistych, z pasiarod jakich 400 čaławiek užo raztralali.

Praŭnyja parady.

J. Biazdolnamu.

Pytańnie. Ja žaniŭsia ŭ Pietrahradzie ŭ 1917 hodzie, dzie žyła maja žonka z baćkami i siastroj. Baćki jaje mieli ŭ našaj staranie 9 dziesiacin ziamli. Pasahu maja žonka nie atrymała.

Paśla wajny baćki wiarnulisia z Rasiei i tut pamierli, žonka-ž maja pamierła jašče ŭ Pietrahradzie ŭ 1917 h. Ja žaniŭsia druhi raz. Ad pieršaj žonki astałasia dačka. Uspomnienymi 9 dz. ziamli ŭładaje ciapier brat pieršaj majej žonki i jaje małodšaja siastra. Ci maje da hetaj ziamli prawa maja dačka pieršaj žonki?

Adkaz. Kali baćka Wašaj žonki pamior pierad 1922 hodam, to dačka Waša maje prawa da 1/7 časci ziamli, a kali paśla — to da 1/3 časci.

Z Wilni.

10-ja ŭhodki niezaležnaści Litwy. 15 lutaha studenty Litoŭcy z pryčyny 10-ch uhodkaŭ niezaležnaści Litwy złladzili ŭ sali klubu čyhunačnikaŭ uračysty wiečar-akademiju. Wialikaja sala klubu ledź što mahła źmiaścić prysutnych.

Z karotkim histaryčnym ahladam časoŭ niezaležnaści wystupiŭ wiadomy dziejač litoŭski ks. Kraŭjalis, paśla čaho pradstaŭniki ŭsich miascowych nacyjaŭ wystupali z prywitańniami. Pramaŭlali: ad Biełarusaŭ — Al. Stepowič i J. Šutowič, ad Žydoŭ — Dr. Wygodzki, ad Palakaŭ Sukienicki.

Pa aficyjalnaj častcy wiečaru adyhrana pjesa patryjatyčnaha źmiestu. Kancertnuju časć prahramy wypaŭniŭ chor pad zahadam p Krutulisa. Usie pieśni wykanany wielmi zhodna; jak na chor wučnioŭski lepš pažadać nia možna. (Škada, što chor litoŭski nie daje ab sabie znać čaściej, naprykład choć-by praz radjo).

Uračystaje światkawańnie Niezaležnaści Litwy nadoŭha astaniecca ŭ pamiaci prysutnych jak wialikaja ŭračystaść Litoŭskaha Narodu.

Lik biezrabotnych pawialičwajecca. Pawodle statystyčnych danych, lik biezrabotnych na m. Wilniu ŭ časie ad 1 h. m. da 16 pawialičyŭsia na 97 asob. Bolšaja častka nowych biezrabotnych heta rabotniki biaz nijakaj specyjalnaści, abo sezonnyja. Jość častka i sialan.

Naša Pošta.

W. B. Skarhu Wašu kirujem pa adrasu. Wielmi my rady atrymliwać ad Was karespandencyi asabliwa ab wybarnych sprawach. Na wašaj pošcie dziejecca zapraŭdy niešta niačuwanaje Z hetym Wy słušna zmahajeciesia.

Ci nie mahli-b Wy nazwać świedkaŭ adnosna faktaŭ padanych u karespandencyi, źmieščanaj u Nr. 35 „Bieł. Krynicy" ab Leonpoli, dzieła taho, što ks. Barodzič ciahnie Redakcyju da sudowaj adkaznaści?

E. Ašub. Prysłanaje pastarajemsia wykarystać. Prośbu Wašu pieradali ŭ Centralny Kamitet.

M. Piatroŭskamu. Wierš nie padojdzie. Za adrasy dziakujem, skarystajem. Praŭnych paradaŭ udzielim, ale jak dojdzie Waš čarod.

Puhaŭjo. Ščyra dziakujem za karespandencyju. Źmieścim; pišycie bolš na hetu temu.

Čornamu Waŭčku. Hazetu pašlom dadatkowa. Karespandencyju źmieścim. Žarty nie padojduć. Prosim čaściej pisać ab wybarnych nastrojach kala was.

Janku Kabylinskamu. Pa knižki źwiartacca treba ŭ biełaruskuju Kniharniu i pasłać prynamsia zadatak. (Adras: Kniharnia „Pahonia", Wilnia, Zawalnaja 7).

A. Jankowiču. Hazetu pasyłajem. Majecie drennuju prywyčku pisać listy nie apłačanyja. Na druhi raz ścieražyciesia.

A. Ściepalinu Nichto nia maje prawa damahacca ad Was za dastaŭku hazety. Nie dawajciesia ašukiwać i damahajciesia rašuča na pošcie swajej hazety.

Redaktar Pawał Karuza. Bieł. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.